

ESCALE A SETE Dio hrvatske ekspedicije na najvećem festivalu maritimne baštine u Francu

Kvarnerski guc i lošinjska pasara perjanice u Seteu

Tijekom sedam dana festivala predstaviti će se udruge za promicanje hrvatske maritimne baštine Cronaves – Eko muzej iz Mošćeničke Drage, TZ Maloga Lošinja, Sveučilište u Zadru, Udruga Palagruža, Uduga lađara Neretve i Udruga za zaštitu neretvanske baštine Opuzen

Biljana SAVIĆ

RIJEKA » Hrvatska povijsna flota predstaviti će se na najvećem festivalu maritimne baštine u Francuskoj, a dio ekspedicije činit će i plovila s područja Kvarnera – kvarnerski guc i lošinjska regatna pasara. Festival »Escale a Sete«, na kojem Hrvatska sudjeluje kao posebno počašćen gost u okviru festivalnog programa »Jadranske kulture« i pod nazivom »Hrvatska zemlja tisuću otoka«, bit će održan u francuskom gradu Sete od 27. ožujka do 2. travnja ove godine.

Tijekom sedam dana festivala europskoj javnosti će se predstaviti udruge za promicanje hrvatske maritimne baštine Cronaves – Eko muzej iz Mošćeničke Drage s kvarnerskim gucom MD 551, TZ Maloga Lošinja s lošinjskom regatnom pasarom Primavera, Sveučilište u Zadru s Condurom Croaticom, Udruga Palagruža s komiškom sandulom Molo Palagruža i komiškim gundulama. Na ovom velikom sajmu predstaviti će se i Uduga lađara Neretve i Udruga za zaštitu neretvanske baštine Opuzen s neretvanskom ladom i neretvanskom trupicom.

Nautička destinacija

Kroz cjelodnevne kulturno-zabavne i edukativne programe europskoj javnosti bit će predstavljena hrvatska maritimna kultura sa starim pomorskim zanatima, ribarske vještine, tradicionalna hrvatska kuhinja i autentični hrvatski proizvodi. Sudjelovanje na ovom festivalu odlična je prilika i za promociju hrvatske turističke i nautičke ponude. Hrvatska je u Francuskoj već percipirana kao jedna od najboljih nautičkih destinacija, što potvrđuju i brojni francuski turoperatori i

Njezino veličanstvo kvarnerski guc MD 551, izrađen u Lovranu 1956. godine

agenti za iznajmljivanje brodova prema kojima Hrvatska posljednjih godina ostvaruje dvoznamenkasti porast.

– Hrvatska se na ovom sajmu predstavlja sa šest udruga, od čega su dvije s Kvarnera. Za razliku od dalmatinskih udruga koje su prepuštene same sebi, cijeli sustav na Kvarneru, i TZ Kvarnera i Primorsko-goranska županija, stao je iza tradicije zaštite maritimne baštine Kvarnera – ističe direktor TZ Grada Malog Lošinja Dalibor Cvitković koji će i sam sudjelovati na ovom prestižnom sajmu.

– S nama ide Jedriličarski klub Jugo, Sportsko ribolovno društvo Škarpina, Lošinjski muzej, a prezentirat ćemo i gastronomiju lošinjskih hotela – najavljuje Cvit-

ković. No, lošinjska pasara ipak je glavni »izložbeni primjerak«.

Jedrenje zbog sporta

– Za razliku od većeg dijela Jadrana gdje se jedrilo samo zbog potrebe prijevoza, na Lošinju se jedrilo zbog dokazivanja jedriličarske vještine – sporta. U početku se regatavalo na gucevima i pasarama koji su bili posebno građeni samo za regate, a kako je krajem 19. i početkom 20. stoljeća na Lošinju bilo sedam brodogradilišta, bilo je pitanje

časti i prestiža čija će pasara pobijediti na regati. Zbog specifičnosti malološinjske uvale gdje ljeti uglavnom prevladavaju termički vjetrovi i maestral, uz minimalne valove, lošinjska regatna pasara je drugačija nego na drugim dijelovima Jadranskog mora. Široka na glavnom rebru, s velikom kvadraturom jedara za svoju veličinu te duboke kobilice po cijeloj dužini, osobito na krmu, s dubokim kormilom. Koristila se tzv. Marconi snast, jer je dugačak sošnjak paralelan s jربولom podsjećao na

ondašnje Marconijeve antene za telegraf. Takvo jedro, po kroju slično današnjim jedrima, bilo je naprednije od latinskog i oglavnog jedra i s njim su barke mogle jedriti puno više u vjetar. Iz tih pasara nastala je nacionalna klasa jedrilica tipa L-5 koju je projektirao Lošinjanin Anton Martinolić, a iz kojih je zatim nastala olimpijska klasa zvijezda. Upravo su Agostino Straulino i Nicolo Rode osvojili titule dvostrukih olimpijskih pobjednika, u Helsinkiju 1952. i Melbourneu 1956. godine te

trostrukih svjetskih prvaka u jedrenju u klasi zvijezda. Lošinj je bio jedino mjesto na istočnom Jadranu gdje su se posebno gradile jedrilice za regatovanje. Služile su za izlete i ribarenje, a na tradicionalnim jedriličarskim regatama predstavljale su svoje konstruktore i prikazivale sportske performanse. Upravo na osnovu starih fotografija koje su prikazivale regate pasara u malološinjskoj luci, po originalnim nacrtima izradene su dvije lošinjske regatne pasare – kaže Cvitković.

Lošinjska regatna pasara »Primavera« je glavni izložbeni primjerak Lošinjana

Robert Mohović, Renata Vincek i Dalibor Cvitković

skoj čine i plovila s Kvarnera

Bit će 350.000 posjetitelja

Svake druge godine u luci Sete okuplja se više od 120 tradicijskih brodova, među kojima su i najveći svjetski jedrenjaci. Sve protječe u prijateljskom ozračju uz pjesmu, svirku i dobru »spizu«: nastupa više od 40 vokalno-instrumentalnih sastava iz mnogih zemalja, održavaju se prigodna predavanja i izložbe, priređuju se sportska natjecanja, posebice se pazi na kulinarske događaje.

Festival je već održan četiri puta, svake druge godine. Escale a Sete je danas nezaobilazno stjecište ljubitelja mora, tradicijskih brodova, jedrenjaka i dobre zabave. Na festivalu održanom 2016. godine bilo je 300.000 posjetitelja. Ove će godine u luku Sete uploviti i najveći francuski jedrenjak »Hermione« (rekonstrukcija), koji je svojedobno s legendarnim zapovjednikom Lafayetteom osvajao sjevernoameričke obale, te će sudjelovati u programu obilježavanja završetka Prvoga svjetskog rata.

Escale a Sete je i najznačajniji festival pomorske baštine na Mediteranu. Ukratko, to je 400 članova udruge, stotinjak izlagača, pedesetak glazbenika i pjevača, 2.000 volontera i entuzijasta, što predstavlja okosnicu uspjeha. Tu je i najveći glazbeni festival pomorske pjesme i glazbe, nezaobilazni spektakl Escale Bleue – Plavo pristajanje. Ovo je i najveća manifestacija na jugu Francuske: ove godine se očekuje 350.000 posjetitelja iz cijele Francuske i mnogih drugih europskih zemalja.

Predsjednik Eko muzeja iz Mošćeničke Drage pripovijeda nam priču o barci koja će predstavljati Kvarner na maritimnom festivalu u Seteu. Njezino veličanstvo, kvarnerski guc MD 551.

Na brojnim smotrama

– Brodica je tipa guc (kvarnerski) duljine trupa 4,72 m, s kosnikom 5,50 m, širine 1,50 m i gaza 0,30 m. Izrađena je od drva (kobilica, rebra, pasma, uzdužnjaci, razma, klupe od hrasta, a oplata (platice) od smreke. Brodica ima jedan jarbol, a ojedrena je oglavnim jedrom i prečkom (flokrom). Brodica je izrađena 1956. godine u Lovranu od ruku poznatog lovranskog brodograditelja Ivana Nina Gašparinića. U obitelji Mohović brodica je od 1978. godine kad je i obnovljena, a obnovio ju je Milutin Mohović. Nakon obnove brodica je korištena za razonodu, ali i ribolov. Brodicom se i nekad jedrilo jer je bila opremljena oglavnim jedrom. U ribolovu su korišteni razni ribolovni alati kao što su mreže stajačice, mreža potegača, parangali, osti, povrazi... Brodica je obnavljana još 1984. godine, a taj su posao odradili Gianfranco Sirotnjak i Milutin Mohović, zatim 2000. godine (Gianfranco Sirotnjak i Josip Mohović) te 2010. godine (Loris Rubinić). Brodica je u vlasništvu mog oca Josipa Mohovića, a brat i ja, osim na smotrama i regatama tradicijskih barki na jedra na sjevernom Jadranu, sudjelujemo na regatama u Murteru od 2008. godine (Dani latinskog idra), na regati u Veneciji 2011. i 2015. godine (Vela al terzo – Regat-

ADUTI

Turistička zajednica Kvarnera nastupit će pod nazivom »Kvarner – regija bogate pomorske baštine«, ali predstaviti će i sve ostale svoje adute, od gastronomskih do smještajnih

ta del Presidente) i Regatta Storica 2015. godine, na Sajmu Nautike u Rijeci 2009. i 2010. godine, na manifestaciji Opatija Carski grad 2014. i 2015. godine te Pomorskoj bitki u Bakru 2014. godine. Barka je bila izložena u Mrtvom kanalu u Rijeci u sklopu manifestacije Oživimo Mrtvi kanal 2011. godine te u sklopu Kvarnerskog festivala mora i pomorske tradicije Fiumare od 2012. do 2017. godine. Brodica je sudjelovala u nastupu barki Kvarnera i Istre na Festivalu mora i mornara u Brestu 2012. godine, 2014. godine na Manifestaciji Hvar metropola mora, 2016. i 2017. godine na maritimnom festivalu »Dani u Vali« u Starom Gradu na Hvaru – pripovijeda nam Mohović i ističe da pomoći očuvanja starih barki nema bez novca u potpore jedinica lokalne samouprave, ali ni bez znanja pa sa sobom na sajam i ove godine vodi i studente Pomorskog fakulteta u Rijeci.

Izvršna promocija

Renata Vincek iz TZ Kvarnera ističe da je nastup na ovom sajmu izvršna promocija Hrvatske, prvenstveno Kvarnera.

– Nastupit ćemo pod nazivom »Kvarner – regija bogate pomorske baštine«, ali predstaviti ćemo i sve naše ostale adute, od gastronomskih do smještajnih. Francuske tržište nam je jako važno, tim više što ove godine dobivamo izravnu liniju iz Francuske za Zračnu luku Rijeka, a ti će gosti uglavnom ići na Lošinj – kaže Renata Vincek.

– Osim što iz TZ Kvarnera i PGŽ-a podupiru nastup kvarnerskih udruga na ovom sajmu i već šest godina intenzivno radimo na njegovanju i revitalizaciji maritimne baštine, aktivno sudjelujemo na svim sajmovima. Ove godine se u Francuskoj očekuje 350 tisuća posjetitelja, imat ćemo prezentaciju pred velikim brojem francuskih novinara i dijeliti brošure na francuskom jeziku, što smatram odličnom prilikom za dodatnom promociju na francuskom tržištu – dodaje Renata Vincek.